

Kinnitatud Lügänuſe Vallavolikogu 10.10.2018 määrusega nr 40
Muudetud Lügänuſe Vallavolikogu 31.10.2019 määrusega nr 96
Muudetud Lügänuſe Vallavolikogu .....2020 määrusega nr .....

LÜGANUSE VALLA EELARVESTRAATEEGIA 2020-2024

SISUKORD

Sissejuhatus	3
1. Toimekeskkonna ülevaade	3
2. Põhitegevuse prognoos	5
3. Investeerimis- ja finantseerimistegevus	8
4. Arvestusüksus ja finantsdistsipliin	10

Lisa 1

Tabel 1 Kohaliku omavalitsuse strateegia vorm

Tabel 2 Kohaliku omavalitsuse investeeringud

Tabel 3 Arvestusüksuse strateegia vorm

Sissejuhatus

Lüganuse valla eelarvestrateegia on omavalitsuse 2020-2024 aasta eesmärkidega finantsprognosis, mis esitab tegevustulud, tegevuskulud, investeeringud ja finantseerimistegevuse ning nendest lähtuvad rahavood. Eelarvestrateegia annab ülevaate Lüganuse valla arvestusüksuse finantsseisust, prognoosib tuleviku rahavoogude kujunemist, sätestab finantsdistsipliini tagamise meetmed ja esitab võimalikud riskisenaariumid ehk võimaldab teha otsuseid arengu kavandamisel.

Eelarvestrateegia koostamise vajadus on määratud Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 37 lg 1. Vastavalt seaduse § 37² lg 1 kinnitab vallavolikogu eelarvestrateegia määrusega.

Eelarvestrateegia esitab andmed Kohaliku omavalitsuse finantsjuhtimise seaduse (KOFIS) nõutud koosseisus ja kujul. Eelarvestrateegia vaadatakse üle iga-aastaselt ja kinnitatakse volikogu poolt esitamiseks rahandusministeeriumile.

1. Toimekeskkonna ülevaade

Nii Eesti kui ka teiste maailma riikide majandused on olukorras, millele on ajaloost raske leida pretsedenti. Demokraatlik turumajandus pole harjunud nii radikaalsete katkestustega globaalsetes tarneahelates (mis suve lõpuks on oluliselt leevenenud), liikumispiirangutega inimestele ning teatud teenuste tootmise ja tarbimise keelamisega. Erinevalt kümne aasta tagusest olukorrast ei ole see kriis sündinud majanduse sisemistest tasakaalustamatustest, vaid tootmine, tarbimine ja tulu teenimine on takistatud rahvatervise kaitse nimel. 2020. aastal ei ole järsust majanduslangusest pääsu ühelgi maailma arenenud riigil. ELi majandus kahaneb praeguste prognooside kohaselt u 8% ega jõua veel järgmise aasta lõpuks eelmise aasta tasemele. Majanduse edasise käekäigu dikteerib selles kriisis viiruse kontrolli alla saamine, milles ei ole veel täit selgust. Seetõttu on määramatus tuleviku ees seekord eriti suur. Rahandusministeeriumi prognoos lähtub eeldusest, et järgmise aasta jooksul saadakse viiruse levik kontrolli alla.

Rahandusministeeriumi 2020. a suvise prognoosi põhistsenaariumi kohaselt kahaneb Eesti SKP sellel aastal 5,5% ja kasvab järgmisel aastal 4,5%, jäädes 2021. aasta lõpul 2019. aasta lõpu tasemele alla u 1%. Töötajate sissetulekute langus palgatulust piirdub 2020. aastal 4%ga tänu töötasu hüvitisele. 2021. aastal väheneb hõive veelgi, keskmise palga kasv peatub ning töötus tõuseb aastakeskmisena 8%ni. Kriisi tõttu vähenenud ettevõtete sissetulekud sunnivad töötajaid koondama ja palku vähendama. Töötasu hüvitiseta oleks tööturu olukord märkimisväärselt halvem. Enim on kannatanud turismiga seotud madalama palgaga inimesed. Palgakasvu taastumist võib oodata 2022. aastal, kui majanduse olukord järkjärgult paraneb. Tööpuudus jääb pikaks ajaks kõrgemaks kui enne kriisi.

Kriisi ja aktsiisilanguste mõjul on hinnad tänava väikses languses. Langusesse panustavad naftahindade kukkumine, aktsiisilangused ja osa teenuste odavnemine. Hindade tõus taastub järk-järgult tuleval aastal. 2022. aastal kiireneb

hinnatõus 2,2%ni, kui lisaks teenuste hinnatõusu kiirenemisele taastatakse kütuse-, gaasi- ja elektriaktsiisi määr koroonakriisieelsel tasemel.

Tabel 1 Majandusnäitajate prognoos (Rahandusministeerium)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
SKP reaalkasv	5,0%	-5,5%	4,5%	3,5%	3,0%	2,3%
Tarbijahinnaindeks	2,3%	-0,2%	1,4%	2,2%	2,1%	1,9%
Hõive kasv	1,0%	-2,9%	-0,3%	0,8%	0,8%	0,7%
Tööpuudus	4,4%	7,5%	8,0%	7,3%	6,6%	5,9%
Keskmine kuupalk (€)	1 407	1 422	1 428	1 493	1 565	1 626
Palgakasv	7,5%	1,1%	0,4%	4,5%	4,8%	3,9%

Lüganuse vald moodustus Kiviõli linna, Lüganuse valla ja Sonda valla liitumise tulemusel. Maksumaksjad moodustavad 43% elanikkonnast ja 69% tööealisest elanikkonnast ning maksumaksja keskmine brutotulu jääb alla Eesti keskmise. Tulumaksu laekumise kasv on viimasel seitsmel aastal olnud madalam kui Eesti keskmine palgakasv.

Valla järgnevate aastate finantsvõimekuse kujunemisel mängivad võtmerolli eelkõige järgnevad tegurid:

1) Elanike arvu kiire vähenemine ja vananemine

Lähimal kümnendil väheneb seniste trendide jätkumisel valla elanike arv ligi 20%, seejuures tõuseb aga oluliselt eakate osakaal ning langeb nii laste kui ka tööealiste oma. Seega peab valla arengute üks olulisi fookuseid olema hea tervikliku elukeskkonna loomine noortele ja peredele, mis võimaldaks kasvõi mõnevõrra pidurdada väljarännet ning teisalt saada ka uusi elanikke. Hea elukeskkonna tutvustamisel on omakorda oluline järjepidev valla ja kogu piirkonna mainekujundus.

2) Avalike teenuste optimaalne korraldamine, sh haridusvõrgu korrastamine

Elanike arvu kiire vähenemine ning vananemine mõjutab valla tulubaasi (kasvav surve maksumaksjatele) aga samas ka nõudlust vallas pakutavate avalike teenuste järgi. On möödapääsmatu, et valla senine haridusvõrk vajab juba lähiajal korrastamist. Kaaluda tuleb ka muude avalikke teenuseid osutavate asutuste ühendamist, kinnisvara optimeerimist ning tegevuse tõhustamist.

3) Potentsiaali rakendamine rahvusvahelise puhke- ja seikluspiirkonnana

Lüganuse valla turismipotentsiaal on ainulaadne, võimalusi pakub nii tehismaastik kui ka looduslik keskkond. Kiviõli linnapiirile põlevkivi töötlemise tulemusena tekkinud aherainemäele on loodud ainulaadne külustusatraktsioon Kiviõli Seikluskeskus, endise Aidu karjääri aladel on loomisel atraktsioon Aidu Veemaa ning arenemas on ka mereäärne rannaala koos sadamaga. Ehk olemas on rahvusvahelise potentsiaaliga külustusobjektid. Potentsiaali realiseerimiseks on valla poolt vajalik nii

taristu arendamine, Kiviõli linna avaliku ruumi kaasajastamine, koostöö objektide arendajate ja arendusorganisatsioonidega jms.

4) Hea elu-, tööstus/ettevõtlus- ja külustuskeskkonna kombineerimine

Lüganuse valla üheks teravamaks väljakutseks on põlevkivi kaevandamise ja töötlemise tulemusena tekkinud keskkonnamõjude leevendamine. Ühelt poolt on oluline endiste kaevandus- ja karjäärialade taaskasutusele võtmine, teisalt ka kaevandamise tulemusena tekkinud taristuprobleemide lahendamine koostöös arendajatega. Eraldi teemaks on uute võimalike kaevanduste lisandumine piirkonda, mis võiks kaasa tuua suures mahus töökohti, samas aga ka arvestavat mõju keskkonnale.

Elukeskkonna tasakaalustatud arenguks on vajalik tagada olukord, kus saaksid edukalt tegutseda nii keskkonnasõbralikud tööstusettevõtted kui ka turismiettevõtted. Samuti ettevõtluskeskkonna pidev mitmekesistamine ning uute ettevõtlust mõjutavate arendusprojektide realiseerimine. Nii tänaste elanike, potentsiaalsete tulijate kui ka küllastajate jaoks on võtmetähtsusega aga hea ning turvalise looduskeskkonna säilimine.

2. Põhitegevuse prognoos

Põhitegevuse tuludena käsitletakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFs-i regulatsioonist järgmisi tuluseid: 1) maksutulud; 2) tulud kaupade ja teenuste müügist; 3) saadavad toetused; 4) muud tegevustulud.

Lüganuse valla 2020 eelarve põhitegevuse tulud on u 12,3 miljonit eurot ja põhitegevuse kulud 11,7 miljonit eurot, st põhitegevuse tulemon 600 tuhat eurot.

Maksutulud moodustavad u poole eelarve tuludest, toetusfondi eraldis on u 3,6 miljonit ja tasandusfondi eraldis ligi 1,3 miljonit eurot. Kaevandamisõiguse tasu ja laekumine vee erikasutusest (ressursitasud) on mahus u 530 tuhat eurot. Kuludest 63% moodustavad personalikulud u 6,8 miljoni euroga, majandamiskulud on u 37% ehk u 4,0 miljonit eurot ning toetusi antakse u 800 tuhande euro väärtuses. 2020. aasta alguses oli vallal võlakohustusi u 4,4 miljonit eurot ja likviidseid vahendeid 1,0 miljonit eurot. Ehk valla netovõlakooormuse tase oli u 31%.

Aastate 2009 ja 2019 võrdluses on maksumaksjate arv vähenenud 1000 inimese võrra u 4800-lt 3800-ni. Kuigi perioodil 2009-2019 on inimeste sissetulekute kasv olnud kiirem kui Eesti keskmine, siis Lüganuse valla maksumaksja keskmine brutotulu oli 2019. aastal veel madalam (1010 eurot kuus kui Eesti keskmine oli 1407 eurot kuus). Valla tulumaksu laekumise kasv on järjepidevalt olnud väiksem keskmise palga kasvust, seda eelkõige tulenevalt maksumaksjate arvu pidevast vähenemisest.

Strateegia vaates iseloomustab tulude planeerimist pigem konservatiivsus.

Tabel 2 Põhitegevuse tulud (2020-2024)

Lüganuse vald	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	12 307 090	12 271 141	12 631 570	13 002 314	13 317 225
Maksutulud	6 172 886	6 172 886	6 392 676	6 612 049	6 796 125
sh tulumaks	5 908 286	5 908 286	6 128 076	6 347 449	6 531 525
sh maamaks	264 600	264 600	264 600	264 600	264 600
sh muud maksutulud	0	0	0	0	0
Tulud kaupade ja teenuste müügist	302 974	305 397	316 331	328 098	338 269
Saadavad toetused tegevuskuludeks	5 301 230	5 262 858	5 392 564	5 532 167	5 652 831
sh tasandusfond	1 289 779	1 289 779	1 289 779	1 289 779	1 289 779
sh toetusfond	3 594 324	3 623 079	3 752 785	3 892 388	4 013 052
sh muud saadud toetused					
tegevuskuludeks	417 127	350 000	350 000	350 000	350 000
Muud tegevustulud	530 000	530 000	530 000	530 000	530 000

Põhitegevuse tulude prognoosi eeldused:

- tulumaksu laekumine jääb 2021.aastal 2020.aasta tasemele ning edaspidi on tulumaksu kasv seoses demograafiliste trendidega ühe protsendi võrra madalam rahandusministeeriumi prognoositavast palgakasvust. Riigi poolt kohalikule omavalitsusele eraldatava tulumaksu protsendi võimalikku suurenemist ei arvestata;
- maamaksu laekumine ei muutu, kehtima jäävad hetke maksumäärad, maa korralist hindamist ei toimu;
- tulud kaupade ja teenuste müügist ja toetusfondi eraldis suurenevad igal aastal rahandusministeeriumi prognoositud palgakasvu (60%) ja tarbijahinnaindeksi (40%) kombineeritud muutuse võrra;
- muid saadavaid toetusi tegevuskuludeks on aastast 2021 arvestatud 350 000 eurot aastas;
- laekumised kaevandamisõiguse tasust ja vee erikasutusest jäävad 2020.a tasemele, ehk prognoositav tulu on 530 000 eurot aastas.
- tasandusfondi laekumine jääb 2020. aasta tasemele.

Põhitegevuse tulud suurenevad aastaks 2024 8% võrra u 13,3 miljoni euroni.

Põhitegevuse kuludena käsitletakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFs-i regulatsioonist järgmisi kulusid: 1) antavad toetused; 2) muud tegevuskulud.

Tabel 3 Põhitegevuse kulud (2020-2024)

Lüganuse vald	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve
Põhitegevuse kulud kokku	11 669 777	11 821 043	11 967 101	12 144 632	12 326 601
Antavad toetused tegevuskuludeks	778 736	778 736	778 736	778 736	778 736
Muud tegevuskulud	10 891 041	11 042 307	11 188 365	11 365 896	11 547 865
sh personalikulud	6 812 115	6 955 169	7 101 228	7 278 759	7 460 728
sh majandamiskulud	4 027 137	4 027 137	4 027 137	4 027 137	4 027 137
sh muud kulud	51 789	60 000	60 000	60 000	60 000

Põhitegevuse kulud on prognoositud järgmistel eeldustel:

- personalikulud suurenevad 2020. ja 2021. aastal 2,1% võrra ning järgnevatel aastatel 2,5% võrra
- majandamiskulud jäävad terve eelarvestrateegia perioodil 2020 aasta tasemele;
- antavad toetused tegevuskuludeks ei muutu;
- muude kulude all on kajastatud reservfond mahus u 60 tuhat eurot aastas.

Põhitegevuse kulud suurenevad aastaks 2024 6% võrra u 12,3 miljoni euroni.

Eelarvestrateegias on arvesse võetud järgmised üle eelarveaasta ulatuvad lepingujärgsed kulud:

- valla asutuste ja tänavavalgustuse elektrienergia ja võrguteenuste tasud;
- veevarustus- ja kanalisatsiooniteenuste tasud;
- hoonete kütmiseks kütuste ostmine;
- sideteenuste tasud;
- infosüsteemide hoolduse tasu;
- postiteenuste tasu;
- valveteenuste tasu;
- sõidukite ülalpidamise tasud;
- vallale kuuluvate hoonete kindlustamine;
- inventari rent, remont ja hooldus;
- infotehnoloogia tarkvara hooldus;
- elektriseadmete ja –süsteemide käiduteenuste tasud;
- hoonete ja ruumide korrashoiuteenuse tasud;
- soojusenergiaga varustamise tasud;
- hoonete küttesüsteemide hooldamise tasud;
- prügiveo tasud;
- vallateede hooldus- ja lumetõrjetööd;
- sotsiaalhoolekande asutuste teenuste osutamise tasu;
- õpilaste koolitransporditeenuse tasu;
- bussiliinide doteerimine;
- koolidele õppematerjalide soetamine;
- koolide ja lasteaedade toiduainetega varustamise ja toitlustusteenuse osutamise tasu.

Põhitegevuse tulem on põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe, mille väärtus aruandeaasta lõpu seisuga peab olema null või positiivne. Eelarvestrateegia perioodil ületavad tulud kulud igal aastal ning tulemi suhe tuludesse suureneb igal aastal, saavutades aastaks 2024 suhe 7,4 %.

Tabel 4 Põhitegevuse tulem (2020-2024)

Lüganuse vald	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	12 307 090	12 271 141	12 631 570	13 002 314	13 317 225
Põhitegevuse kulud kokku	11 669 777	11 821 043	11 967 101	12 144 632	12 326 601
Põhitegevuse kulud kokku	637 312	450 098	664 469	857 682	990 624

Tulemi suhe tuludesse	5,2%	3,7%	5,3%	6,6%	7,4%
-----------------------	------	------	------	------	------

Strateegia eesmärgiks on põhitegevuse tulude-kulude ülejäägi saavutamine võimalikult suurel määral, sest see on eelduseks valla investeerimisvõimekuse tekkimisele ja kasvule. Põhitegevuse tulemi maksimeerimisel (kui tulemi suhe tuludesse on suurem kui 16%) on maksimaalseks netovõlakooormuse ülempiiriks 100% põhitegevuse tuludest.

3. Investeerimis- ja finantseerimistegevus

Investeerimistegevuse rahavoogudes käsitletakse eelarvestrateegias tulenevalt KOFs-i regulatsioonist järgmisi elemente: 1) põhivara soetus; 2) põhivara müük; 3) põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine; 4) põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine; 5) osaluste soetus; 6) osaluste müük; 7) muude aktsiate ja osade soetus; 8) muude aktsiate ja osade müük; 9) antavad laenud; 10) tagasilaekuvad laenud; 11) finantstulud ja finantskulud.

Strateegiaperioodil investeerib Lüganuse vald nii omavahendite kui ka Euroopa Liidu ja siseriiklike toetuste arvelt. Investeerimistegevuses on kajastatud toetusi (põhivara soetamiseks saadav sihtfinantseerimine) eeldataval määral, kuigi nende saamine ja suurus ei ole lõplikult selge.

Tabel 5 Investeerimistegevus (2020-2024)

Lüganuse vald	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve
Investeerimistegevus kokku	-1 671 589	-1 946 238	-1 520 390	-1 112 385	-933 061
Põhivara müük (+)	50 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Põhivara soetus (-)	-1 838 613	-3 393 800	-2 222 500	-1 070 000	-890 000
sh projektide omaosalus	-1 542 709	-1 815 300	-1 407 500	-995 000	-815 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	315 912	1 578 500	815 000	75 000	75 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-150 008	-80 000	-50 000	-50 000	-50 000
Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	0	0	0	0	0
Tagasilaekuvad laenud (+)	0	0	0	0	0
Antavad laenud (-)	0	0	0	0	0
Finantstulud (+)	100	100	100	100	100
Finantskulud (-)	-48 980	-71 038	-82 990	-87 485	-88 161

Vallavara müügist prognoositav tulu on aastast 2021 20 tuhat eurot aastas.

Strateegiaperioodil investeerib (põhivara soetus, põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine) vald kokku 9,8 miljonit eurot, sellest 6,9 miljonit omavahendite (sh laenud) ja 2,9 miljonit toetuste arvelt. Suurimad investeeringud on majanduse, vabaaja, kultuuri ja religiooni ning hariduse valdkonnas.

Tabel 6 Investeeringustegevus valdkondade lõikes (2020-2024)

Investeeringud	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve	Kokku
01 Üldised valitsussektori teenused	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000	100 000
02 Riigikaitse	0	0	0	0	0	0
03 Avalik kord ja julgeolek	15 000	20 000	5 000	5 000	5 000	50 000
04 Majandus	742 580	1 056 300	990 000	690 000	690 000	4 168 880
05 Keskkonnakaitse	3 000	112 500	112 500	0	0	228 000
06 Elamu- ja kommunaalmajandus	375 387	110 000	110 000	50 000	50 000	695 387
07 Tervishoid	24 000	50 000	0	0	0	74 000
08 Vabaaeg, kultuur ja religioon	482 669	1 315 000	280 000	115 000	105 000	2 297 669
09 Haridus	171 477	710 000	705 000	190 000	20 000	1 796 477
10 Sotsiaalne kaitse	4 500	0	0	0	0	4 500
KÕIK KOKKU	1 838 613	3 393 800	2 222 500	1 070 000	890 000	9 414 913
sh toetuse arvelt	295 904	1 578 500	815 000	75 000	75 000	2 839 404
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	1 542 709	1 815 300	1 407 500	995 000	815 000	6 575 509

Finantseerimistingud on eelarve põhitegevuse tulude ja põhitegevuse kulude vahe katmiseks teostatavad finantstehingud (laenude võtmised jms). Finantseerimistegevuse rahavoogudes käsitletakse tulenevalt KOFS-i regulatsioonist järgmisi elemente: 1) laenude võtmine; 2) võetud laenude tagasimaksmine.

Finantseerimistegevuse rahavoogudes on kesksel kohal netovõlakoormus ehk võlakohustuste suuruse ja likviidsete varade (raha ja pangakontodel olevaid vahendeid) kogusumma vahe, kus netovõlakoormuse arvestuses võetakse võlakohustustena arvesse bilansis kajastatud kohustused. Netovõlakoormuse ülemmäär võib seaduse järgi kujuneda kuni 100% põhitegevuse tuludest, 2019 aasta lõpuseisuga oli valla netovõlakoormus u 31,1% ja selle ülemmäär 60%. Lüganuse valla prognoositav põhitegevuse tulem võimaldab investeerida, kuid kuna aga vallal ei ole käesoleval hetkel suuri rahalisi reserve, siis tuleb investeeringute katteallikaks võtta uusi kohustusi.

Tabel 7 Finantseerimistegevus (2020-2024)

Lüganuse vald	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve
Finantseerimistegevus	-280 461	1 522 280	876 893	302 112	5 664
Kohustiste võtmine (+)	0	1 895 300	1 457 500	1 045 000	865 000
Kohustiste tasumine (-)	-280 461	-373 020	-580 607	-742 888	-859 336
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-894 737	26 140	20 972	47 409	63 227
Nõuete ja kohustiste saldode muutus kokku (+ /-)	420 000	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	140 441	166 581	187 554	234 963	298 190
Võlakohustised kokku aasta lõpu seisuga	4 243 832	5 766 112	6 643 005	6 945 117	6 950 781

2020. aasta alguse seisuga oli vallal 11 laenu kogumahuga 4,4 miljonit eurot. Strateegia perioodil on kavas võtta uusi kohustusi 5,0 miljonit eurot ja tasuda kohustusi summas 2,7 miljonit eurot. Uute laenude puhul on oluline, et laenu tagasimakseperiood ei ületaks investeeringu kasulikkude eluiga ja intresside (mis hetkel on madalad) kasvu risk ei jääks pikale perioodile. Seetõttu on arvestatud, et 10 aastase tagasimaksega laenudega, intressimäär 1,3%, esimesel aastal põhiosa tagasimakseid ei toimu. Olemasolevate ja uute laenude intressikulud sisaldavad intressimäära ja euribori hetkeväärtuses 0,00%.

Likviidsete vahendite mahu puhul tuleb arvestada, et kuna võimalike investeeringutoetuste laekumine on ebaselge, siis tulude ülelaekumisel (kulude alataitumisel) suureneb vabade vahendite jääk ja omakorda väheneb netovõlakoorma tase, mis loob puhvri strateegias kavandatud investeeringute elluviimiseks omarahastuse arvelt.

Tabel 8 Netovõlakoormuse lubatud ja tegelik määr

Lüganuse vald	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve
Netovõlakoormus (eurodes)	4 103 391	5 599 530	6 455 451	6 710 154	6 652 590
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	9 845 672	9 816 913	7 578 942	7 801 389	7 990 335
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	5 742 281	4 217 382	1 123 491	1 091 235	1 337 745
Netovõlakoormus (%)	33,3%	45,6%	51,1%	51,6%	50,0%
Netovõlakoormuse individuaalne ülemmäär (%)	80%	80%	60%	60%	60%

Tulenevalt koroonaviiruse mõjust majandusele, on aastatel 2020 ja 2021 lubatavaks netovõlakoormuse ülemmääraks 80%, aastast 2022 on netovõlakoormuse ülemmääraks taas 60%. Valla netovõlakoormus suureneb strateegiaperioodil oluliselt, kuid ei ületa lubatavat ülemmäära.

4. Arvestusüksus ja finantsdistsipliin

Eelarvestrateegia koostatakse kohaliku omavalitsuse arvestusüksustele. Alates 2018.a Lüganuse vallal sõltuvaid üksuseid ei ole.

Lüganuse vallal on 100% osalus äriühingus AS Kiviõli Soojus. Nimetatud äriühing on küll valla eelarve konsolideerimise grupis, kuid nad ei ole käsitletavad KOFS § 2 punktis 9 defineeritud sõltuva üksusena ja käesolevas eelarvestrateegias neid ei kajastata.

Sõltuvate üksuste põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormuse arvutamiseks tuleb samuti rakendada KOFS-i vastavat meetodikat.

Arvestusüksuse konsolideeritud eelarvestrateegia perioodi põhitegevuse tulemi ja netovõlakoormus vastavad KOFS-i normatiividele.

Tabel 9 Konsolideeritud näitajad 2020-2024

Lüganuse vald	2020 eeldatav täitmine	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve	2024 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	12 307 090	12 271 141	12 631 570	13 002 314	13 317 225
Põhitegevuse kulud kokku	11 669 777	11 821 043	11 967 101	12 144 632	12 326 601
Põhitegevustulem	637 312	450 098	664 469	857 682	990 624
Investeermistegevus kokku	-1 671 589	-1 946 238	-1 520 390	-1 112 385	-933 061
Eelarve tulem	-1 034 276	-1 496 139	-855 921	-254 703	57 563
Finantseerimistegevus	-280 461	1 522 280	876 893	302 112	5 664

Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-894 737	26 140	20 972	47 409	63 227
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (+/-)	420 000	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	140 441	166 581	187 554	234 963	298 190
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	4 243 832	5 766 112	6 643 005	6 945 117	6 950 781
Netovõlakoormus (eurodes)	4 103 391	5 599 530	6 455 451	6 710 154	6 652 590
Netovõlakoormus (%)	33%	46%	51%	52%	50%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	9 845 672	9 816 913	7 578 942	7 801 389	7 990 335
Netovõlakoormuse ülemmäär (%)	80%	80%	60%	60%	60%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	5 742 281	4 217 382	1 123 491	1 091 235	1 337 745

Tundlikkusanalüüsis on hinnatud olukorda, kus kavandatud eelarvetulude maht osutub väiksemaks või kohustuste intressikulud suuremaks võrreldes strateegia eeldustega.

Tabel 10 Tundlikkusanalüüsi stsenaariumid

Stsenaarium	Muutus	Kokkuhoiu vajadus omavalitsus	Kokkuhoiu vajadus arvestusüksus
Tulude aastane kasv on väiksem	2%	1 400 000	1 400 000
Tulude aastane kasv on väiksem	4%	2 700 000	2 700 000
Intressimäär on suurem	3%	1 000 000	1 000 000

Kokkuvõttes peab Lüganuse vald strateegiaperioodil kinni omavalitsustele riigi poolt kehtestatud finantsdistsipliini tagamise meetmetest - kohaliku omavalitsuse üksuse ja kohaliku omavalitsuse üksuse arvestusüksuse põhitegevuse tulemi lubatavast väärtusest ja netovõlakoormuse ülemmäärast.

Lüganuse valla finantsolukord võimaldab strateegiaperioodil toetuste eeldatud laekumise korral ellu viia planeeritud investeeringud väärtuses 9,8 miljonit (sh toetused u 2,9 miljonit) eurot. See on ka maksimaalne investeeringute maht, kuna valla netovõlakoormus tõuseb lubatud piiri lähedale. Teisalt on Lüganuse valla eelarve väga tundlik väliskeskkonnast tulenevatele muutustele – eelarvetulude võimalikule vähenemisele on tarvilik reageerida põhitegevuse kulude täiendava kokkuhoiu ja planeeritud investeeringutest loobumisega. Kõrge laenukoormuse tõttu omaks mõju ka intressimäärade kasv.